

ZE ZAHRANIČÍ

SARBANES, John, O'MARA, Raymond: **Moc a příležitost: Reforma financování volebních kampaní pro 21. století**/Power & Opportunity: Campaign Finance Reform for the 21st Century/. *Harvard Journal on Legislation*, roč. 53, 2016, č. 1, s. 1 – 38.

Článek autorů, z nichž J. Sarbanes je člen v dolní komoře amerického Kongresu a R. O'Mara jeho asistent, obsahuje nejprve kritické zhodnocení současného neutěšeného stavu financování volebních kampaní v USA a v druhé části představuje návrh zákona, který by měl identifikované nedostatky napravit.

V úvodu autoři pojednávají o vysoké míře frustrace amerických voličů, kterou dokládají jednak průzkumy veřejného mínění, jednak vznikem nových hnutí směřujících k odporu proti stranickému „establishmentu“, a to jak na levé straně politického spektra (hnutí *Occupy Wall Street*), tak na pravici (*Tea Party*). Nespokojenost s vedením jak v republikánské, tak v demokratické straně se ostatně výrazně projevila i v nedávno skončených volbách amerického prezidenta.

Významným zdrojem nesouhlasu se současnou politikou je dle autorů úloha peněz ve volebních kampaních. Zároveň se na dnešní situaci negativně podepsalo několik rozhodnutí amerického Nejvyššího soudu, zejména rozhodnutí *Citizens United v. FEC* z roku 2010, v němž Nejvyšší soud zrušil jakékoliv finanční limity, které organizace a odbory mohou vynaložit na podporu kandidátů, neboť tato omezení by představovala nepřípustný zásah do svobody projevu chráněné prvním dodatkem k americké ústavě (str. 23). V důsledku tohoto soudního rozhodnutí v posledních letech celkové výdaje na politické kampaně strmě vzrostly.

Autoři však správně připomínají, že v současné době se volební kampaně bez financí neobejdou. Nejde jim proto o vymýcení peněz z politiky, nýbrž o omezení vlivu bohatých dárců, kteří za své dary vyžadují přístup k politikům a lepší možnosti ovlivňovat jejich rozhodnutí. Obrovské náklady volebních kampaní dále představují bariéru pro jinak schopné kandidáty, kterým se nepodaří získat od velkých dárců dostatek financí.

Návrh zákona, který by měl danou situaci zlepšit, spočívá v preferenci drobných darů individuálních dárců, které by byly daňově zvýhodněny, a zároveň by kandidáti v případě vzdání se možnosti darů od velkých dárců mohli žádat o příspěvek ze speciálního fondu, který by byl za těmito účely zřízen.

KUO, Ming-Sung: **Ve stínu nadřazenosti soudů: Postavení ideje soudního dialogu**/In the Shadow of Judicial Supremacy: Putting the Idea of Judicial Dialogue in Its Place/*Ratio Juris*, roč. 29, 2016, č. 1, s. 83 – 104.

Teorie soudního dialogu bývá v posledních letech předmětem zájmu odborné veřejnosti, včetně české (lze zmínit sborník GÖTTINGER, Vlastimil (ed.): *Evrop-*

ský konstitucionalismus v kontextu soudního dialogu. Sborník z mezinárodní konference. Brno: Ústavní soud, 2015). Článek v časopisu *Ratio Juris* se zaměřuje na vnitrostátní aspekt této teorie – tedy dialog ústavních soudů majících pravomoc přezkoumávat zákony se zákonodárcem, který právo tvoří.

Autor v úvodu uvádí, že ve státech angloamerické právní kultury s tradičně silným postavením parlamentu dochází v posledních desetiletích k posilování soudů (S. Gardbaum hovoří o novém modelu konstitucionalismu států Commonwealthu). Státy kontinentální Evropy, které mají tradičně silné ústavní soudy, jsou zase konfrontovány s velkým množstvím otázek dotýkajících se politiky, což klade důraz na zdrženlivost ústavních soudů. Jednou z aplikačních metod, kterou je tato zdrženlivost realizována, je princip proporcionality.

Přes všechny tyto limity ústavního přezkumu stojí dle autora idea soudního rozhodování sporů stále v jádru současné podoby právního státu a je podstatným definičním znakem ústavních demokracií (str. 102). Soudy při ústavním přezkumu tak stále plní roli, kterou popsal již John Marshall v případě *Marbury v. Madison*, tedy úlohu finálního interpreta textu ústavy (str. 94). Obdobně na konci dvacátých let minulého století hovořil o ústavním soudu Hans Kelsen, když obhajoval jeho roli jakožto strážce ústavy proti Carlu Schmittovi, který za strážce ústavy považoval prezidenta.

Obecný vývoj ve státech jak kontinentální, tak angloamerické právní kultury směřuje podle autora k udržení modelu nadřazenosti soudů, které mohou v určitých případech ponechat zákonodárci širší míru uvážení, avšak stále si ponechávají hrozbu zrušení zákona. K ní jsou ochotni přistoupit, pokud by zákonodárce nerespektoval meze, které mu ústavní soudy vytyčily.

FAVALLI, Silvia, FERRI, Delia: **Definování zdravotního postižení v antidiskriminační legislativě Evropské unie: soudcovský aktivismus a sebeomezení zákonodárce**/Defining Disability in the European Union Non-discrimination Legislation: Judicial Activism and Legislative Restraint/, *European Public Law*, roč. 22, 2016, č. 3, str. 541 – 568.

Příspěvek se věnuje specifické oblasti antidiskriminačního práva, která se rozvíjí zejména v posledních letech v souvislosti s přijetím Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. K této mezinárodní smlouvě sjednané v rámci OSN přistoupila kromě členských států rovněž Evropská unie. Přijetí této Úmluvy znamenalo v různých státech, včetně těch evropských, odklon od pojmání zdravotního postižení definovaného nepříznivými zdravotními podmínkami dotčené osoby (medicínský model) k pojmání postižení jakožto „ztrátě nebo omezení možností účastnit se normálního života ve společnosti“ (str. 542).

Tento, tzv. sociální model zdravotního postižení sice nenachází odraz v konkrétní definici Úmluvy, neboť na definování zdravotního postižení neexistoval konsenzus, vyplývá však z preambule a z některých jejích ustanovení. Vstup Úmluvy v platnost vedl k překonání původní judikatury Soudního dvora EU k zákazu diskriminace z důvodu zdravotního postižení (zejména případu

C-13/05 *Chacón Navas proti Eurest Colectividades SA* z roku 2005), a to v duchu konzistentní interpretace evropského práva s mezinárodními závazky. Novější judikatura dle autorek směřuje právě k sociálnímu pojetí zdravotního postižení.

Poslední část článku se věnuje zajímavému tématu vztahu soudního rozhodování a legislativní úpravy, kdy autorky argumentují, že aktivistická judikatura Soudního dvora v oblasti zákazu diskriminace byla umožněna zejména nečinností evropského zákonodárce při definování pojmu „zdravotní postižení“. Ani v návrhu nové antidiskriminační směrnice z roku 2008, jejíž diskuse v evropských institucích není stále ještě ukončená, nebyla nalezena politická shoda na vymezení tohoto pojmu. Jak autorky správně poznamenávají, ani několikere zpřesnění pojmu zdravotního postižení v judikatuře Soudního dvora EU nepřináší potřebnou jistotu, na jaké případy evropské antidiskriminační právo dopadá (str. 566).

Pavel Ondřejek